

Szerkesztői szállás
Belső-farkasutca 55. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.
Az értékesítési díjaztatnak. Kéziratok nem adának vissza.
Előfizetési díj:
Egész évre 12 frt.
Félévre 6 " "
Negyedévre 3 " "
Egy hónapra 1 " "
Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.
Hirdetési díjak:
Négyzet hasábrított garmond sor ára 6 kr. Helyesítő minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.
Hirdetések felvételnek:
Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22)
" Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11.)
Posten: Lang Leopoldnál (Ersébet-t 3 szám cmelet.)

"KELET"

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.
Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Választási törvény és census.

V.

(D.) Előrehocsátott észleleteim szerint tehát lehetne a választási censust bármily magasan állítani meg azon esetre, ha a választási jognak részint közvetve, részint közvetlenül minden honpolgár osztályosa marad, mert így a jogegyenlőség főelvei nincsenek sértve, s a politikai jog gyakorlásából nincs senki kizárva; azonban, ha már valamely jog gyakorlásának bizonyos módzata már egyszer bizonyos szélesebb körre kiterjesztetett, s így a módozat szerint százezrek léptek a jog élvezetébe, haladásra törekvő törvényhozásnak e részben visszalépnie nem lehet; s nem lehet már a gyakorlatba hozott módozat helyett oly újabbat állítani, a mely százezrekre nézve hátrányosabb lenne az előbbi módozatnál.

Nem lehet tehát nálunk a censust az eddiginél fennebb emelni. Erre csakis a választási joggal való tömeges és feltűnő visszaélés indíthatná a törvényhozást.

Megtörtént gyakran Angliában, hogy egyes választó testületek a választási jogtól elzárattak; erre azonban indokolt csakis a jogi visszaélés szolgált, kivéve az 1832-iki átalakítást, a midőn az egész parlament reformon menvén át, lényeges változtatások történtek.

Nálunk, és pedig különösen az erdélyi részeken, s még kiválóbban éppen a felszabadultak közül kikerült választók között ekkorig a visszaélésnek semmi jelenségét sem tapasztaltuk. Népünknek a politikai joghoz csak most jutott része is kellő érettséggel viselte magát eddigi választásainknál, s bár nagy tömegben jelentek meg széles körű censusunk s a legalsóbb sorsu nemességnek is személyes befolyása miatt, sehol feltűnőbb rendetlenség és visszaélés nem tapasztaltatott.

A nép ily érett és józan magatartásával szemben a választási jog eddig gyakorlott módozata megszorítását és a census fennebb emelését semmi sem igazolná.

Jövőben képzelhető visszaélések rémképei minket járt útunkról vissza nem ijeszthetnek; s habár látjuk Franciaországban a választási jog széles köre miatt a szabadság elfajulását, abból még nem következtethetjük a mi népünknek is a bekövetkezőhető frivolitásokat s rendetlenségeket, egészen más genius vezetheti a mi népünket, melynek nagy és feltűnő része évezreden át megszokta a politikai jogok békés és rendtartó élvezetét, s kiknek előpéldája kétségtelenül hatni fog azokra, kikre e jogok kiterjesztve lettek.

Mindenesetre pedig rémképek miatt hozni törvényeket, nagy nemzeti féltékenység volna; holott nemzetünket nyúltszívűséggel vádolni éppen nem lehet, s így okvetlenül be kell várnai a törvényhozásnak, míg az eddigi széles alapu választásnak a közös szabadság és rend érdeke elleni visszaélések miatt veszélyei kellő mérvben jelentkeznek, akkor majd tudni fogja az ország törvényhozása, hogy egy terjedő veszedelemnek hogyan állhassa útját.

A kérdés tehát nem az, hogy a census minő fokra emeltessék, s leszállítására sincs semmi szükség azon esetre, ha a választási jognak két neme: a közvetlen és közvetlen továbbra is fentartatván, s illetőleg az egész királyságban alkalmaztatván, a választási jogból magából egy honpolgár sem

lesz kizárva. Már pedig ez a mi elméletünk szerint főfeltétel, mert hogy sem elfogadjuk azt, hogy legyen több millió honpolgár, ki semmi részben a választási jogba be nem folyhat, inkább Angolhon vagy Svédországnak példájára, a rendi választási jognak közöttünk is ekkorig fentartott hagyományaihoz volna kedvünk visszatérni, mert vagy adjunk egész jogot, vagy maradjunk, a mint vagyunk.

Feltételünk szerint tehát jogi szempontból nincs szükség a census alább szállítására, s politikai szempontból sem volna az észszerű, mert láttuk, hogy az idegen uralom hogyan zsákmányolhatta ki a Schmerling-korszakban 5 frtra szállított census mellett a nagyobb néptömeg politikai járatlanságát, sőt láthatjuk naponta, hogy városaink hallucinációja a pártok közt a követválasztásoknál mily feltűnő, a pártszempont mily gyorsan változó épen azon rétegek befolyása miatt, a melyek a szerfölött alanti census mellett járulnak a választási unához.

A kérdés most az: mi legyen a census kulcsa jövőre?

Mi nem vagyunk barátai annak, hogy a választók egy részének választási joga a jobbágyok emlékének maradványaihoz legyen kötve jövőre is, s az egynegyed úrbéri telkek fogalma szerepeljen az általános népszabadságnál, mintegy emlékeztetve örök időkre az utódokat, hogy elődeik a jobbágy-ság rablánczait hordozták.

Szabadabb jövőnkől embertársaink irányában a középkor ezen szomorú criterionjainak emlékeit is ki kell irtanunk.

Azt hisszük tehát, hogy a törvényben előszámlált szellemi tulajdonokon s a közvetőlegesen mindenre kiterjesztett választási illetékességen kívül a census kulcsát az adóösszegben kell továbbra is megtalálnunk.

Istenben boldogult büszgő hazánkfia, gróf Bethlen Farkas tett volt egy számítás, melynek meg kell lenni iratei közt. Ő a magyarországi egynegyed telkek összes adóját erre számításba, mely a különböző vidékek termő és értékképességéhez mérve lényegesen különböző, azon resultatumban jutott, hogy az egynegyed telek fogalmát az adóra reducálva, a középszám 10 és 12 frt közt áll, és így ez összeg lenne jövőre census gyanánt megállítandó.

Mi azonban e mennyiséget azon okból diffráltuk, mert a midőn egy ország egész területére kiható törvény megalkotásáról van szó, nem célszerű, sőt méltánytalan az, hogy az oly módon legyen meghozva, a mi által az ország nagy része addig birt élvezete és törvényszerű jogából tetemest veszítene.

Már pedig e helyzet állana elé, mert meglehet, hogy az egynegyed telek census a 10—12 forintot adja ki, s megnyugtatná az utóbbi pénzösszeg megállapítása azokat, kik egynegyed telek után bírták ekkorig a választási jogot; de meg nem nyugathatná Erdély census alapjáni választóit, kik ekkorig 8 frt census után választottak.

Azt hisszük tehát, hogy már közössé vált törvényhozásunknál akkor, midőn a választási törvény kérdése szóyegre kerülend, komoly figyelmet kell fordítania az erdélyi 1848-iki választási törvényre, mely a magyarországitól lényegesen különbözik; mert itt a jog nem a birtok, hanem az adó-mennyiséghez van kötve, s e mellett maga a jog minden honpolgárra ki van terjesztve, a mennyiben azok is, a kik miveltség, születési vagy census szerinti qualificatioval nem bírnak, küldöttjeik által mindenesetre résztvesznek a követválasztásokban.

BELFÖLD.

Román lapszemle.

(1) A „Gazeta Transilvaniei” a brasói testvérisülési ünnepélyről így ír: Ez egy bizonyítéka annak, hogy a románság lelke mélyből ohajtja, hogy a legbarátságosabb és összhangzóbb egyetértésben éljen Erdély többi lakósaival, ha ezek hajlandók ennek kedvéért velük jogegyenlőségben élni, s lemondani azon ideáról, hogy felettök lenyűgöző suprematiát gyakoroljanak. Mert ur és

szolga között nem létezett soha, és nem is létezhetik bárátság s összhangzás, s legkevésbé Erdélyben, hol minden kő a románságon elkövetett jogtalanság miatt hajdulva föl (?) a románság politikai joga előismeréséért küzd. Noha a Brassóban lefolyt pangermán és magyar-román ünnepélyben részt nem vett, miután mind a kettő politikai fontossággal bír, szükségesnek tartja azokat a magok mivoltában, s indokaiknál fogva előadni. Midőn ugyanis a fiatal szászok, mint a pangermanismus rajongói a „haza-fiatlan” tüntetéseket megkezdették, s a rendezendő ünnepély eszméje megpendült, ez a magyar és románságnál azonnal előidézte a visszahatást. Különböző hírek kerengtek, a románok azonban egyszerű nézői akartak maradni a komédiának, dacára, hogy ő is, mint a magyar-szekely elem, méltó bosszankodással fogadta azt. Ez azonban nem történhetett így, miután az ellenforrongásra a szászok előkelői úgy nyilatkoztak: hogy a magyarok elég okosak, az oláhok elég gyávák arra, hogy demonstrációjukat meg ne akadályozzák. Erre a románok is mozogni kezdettek, s a magyarokkal kezét fogtak, noha a szászok a románságra minden lehető gunyt szóltak: hogy a székely aristocratiával koquetiroz, s hogy ez által akarja a miniszeriumot megnyerni a görögökkel szemben, a sz. háromság templom ügyében, hogy iskolai subventióját félti stb.

A románság azonban erre nem hajtott, mert látta, hogy a pangermanismus veszélyének, mely a közös hazát fenyegeti, ellent kell állani. „Mert midőn a haza, közös anyánk veszélyben van, midőn annak leigázása mellett kell fel valaki, akkor a belviszálynak s ellenségeskedésnek el kell nemulni mindaddig, míg a külső veszély elvonul, s visszaveretik.”

A kérdés azonban az, hogy csakugyan létezik-e veszély és ok a félelemre, a jelen helyzetben?

Ez oly kérdés, mely az európai politikusokat is csak a diplomatai okoskodások labirintusába vitte bele, azonban a románság úgy kell, hogy ítéljen a mi helyzetünkre nézve, a hogy azt látottak s hallottakból legjobban képes kivenni.

Egész a mult évig az erdélyi szászok voltak azok, kiket mindenki a legössgyökeresebb „Grossösterreicher”-eknek tartott. Ez azonban hibás feltevés volt. Az 1870—71 is megmutatta, hogy a fiatal nemzedék, a fiatal szászok nem árulnak zsákban macskát, s hogy nyíltan kacsingatnak Berlin felé. A pangermán ünnepélyen a Germania szobrával feldíszített teremben, hol a legteljesebb „german” toastok tartattak, többek közt a következő felírás is volt:

Aller Wasser König ist der Rhein;
Die Donau soll seine Gemahlin sein.
Wer im Krieg Unglück will ha'n,
Fang es mit dem Deutschen an.

Ehez nem kell commentar, de megadta a revancheot a magyar-román nép azon fényes s lelkesült testvéri ünnepélylyel, melyet a lapok olvasói már esmernek, és a mely elég figyelmeztetés a nagyratörő nagy német uraknak.

A „Telegrafulu Romanu” a folyó évi görög keleti synodusról írja, hogy azon felvetett ezen vallásfelekezeti legkényesebb kérdése, mely azonban a legégetőbb kérdés is, miután a nemzet azon napszámairól szól, kiknek csak is kötelezettségük van, a nélkül azonban, hogy ezért bár a legkisebb javadalomban részesülnének. Ezek a görög keleti vallás lelkészei, kik hazánk összes honoratori közt legkevésbé vannak honorálva, ugy annyira, hogy mondhatni a legnyomorultabb anyagi helyzetben szenvednek, s csakis ha lelkészi foglalatosságai mellett egyéb után is néznek, úgy juthatnak egy kis kényelemhez. Ez oly sürgős kérdés, s a segítés oly kötelessége a synodusnak, hogy ez előtt minden más háttérbe kell hogy szoruljon, véli a „Telegrafulu.”

Maros-Vásárhely, május 1. 1871.

(Ujabbkori életjelek városunk közéletéből.) Ohajtottam volna levelem rövid tartalmának megjelölésében az „életjeleket” „mozgalmokkal” helyettesíteni; de szintugy magam megdöbbentem a gondolat felett, hogy régi patriarchalis életünk megszokott lassu, csendes menetéhez mérve, nem lenne-e utóbbi befejezés igen rohamos, igen elhírtelenkedett?

Szerkesztő jól tudja, mert éveken át tőzsomszédjában lakott: mily elhagyatott, nyomorúságos és ronda állapotban létezik városunkban ösödök óta a „Nagyköz” nevű fősikátor, mely az élénk forgalmu Sz.-Miklós-utczának csaknem egyenes folytatását képezvén, hivatva lenne — főleg a szekérelői közlekedésre nézve — összekötő csatornát szolgálni a felső és alsó város között, melyet a keskeny, tekervényes és nevét mindez ideig méltán viselő „Sáros-utca”, valamint a rozsol kövezett és előbbinél még kerülőbb „Karinzi-utca” (vulgo ebhát) kellő kényelemmel, biztonsággal és időnyeréssel eszközölni nem képesek. Hanem hogy e célra a „nagyköz” jelenlegi állapotában legkevésbé sem alkalmas, azt mindenki tudja, ki csak egyszer életében végig bukdaécsolt rajta. Érezték ezt városunk atyái is, mert már évek előtt megfogamzott az eszme: e nagy sikátort utczává szélesítve, kellő szabályozás és lankásítás után a nagy közlekedésnek megnyitni. A szabályozási terv s a mulhatlanul eszközözendő kisajátí-

tásnak előirányzata el is készült, de tán mert nem volt reá kellő pénzalap, vagy mert hiányzott az erőteljes kéz, mely a papírra írt tervezeteket életre rázza föl, mindez szép eszenesen pihent több más társával együtt. A tavasz ébredése azonban e rég szunyádó tetszhalottban is némi életjeleket kezd feltüntetni: pár nap előtt a nagyköz mélyedésében a mérőlánc csörgése hallatszott s a lejtérő-műszer távcsővének fénye vilámlott meg szemünkben, mely alkalommal tudakozódásainkra úgy értesültünk, hogy az évek előtt főbb vonásaiban megállapított tervnek haladéktalan fogadtatva vétele komolyan elhatározottat, minek szívünkben örvendünk s a legjobb és mindenek felett gyors sikert ohajtjuk és elvárjuk, mert az által bizonyára M.-Vásárhely sz. kir. város egyik legérezhetőbb hiányán lesz segítve.

A második életjelt a „Bodorhid” ügyében kezdjük észlelni, melynek rozzant, beteges állapota régidők óta várja a gyökeres gyógyszert s a szakértő orvos kezét. Ez egykor erős és ügyes szerkezetű, de nehézkes hid annyira bomlásnak indult, hogy a közlekedésnek kellő biztonságot nyújtani többé alig képes. Ennek helyeállítási terve és költségvetése is már jó néhány év óta nyugszik a pórlepte aktiók között, pedig az okszerűen készült terv ellen kifogás alig lehetett, de a régészeti buzgó kedvellői fejébe vették volt, hogy az új hidnak megint a néhai Bodor által megteremtett alakban és méreteken kell, ugyanolyan anyagokból megépíteni, míg a fölöttébb szakértők ezen nehézkes szerkezetnek újra alkalmazását nem tárták el. A hidépítés ügye is a várás és halogatás álmához stadiumában stagnált a legközelebbi napokig. Végre átlátván a hivatottak, hogy ez ügynek további halogatása komolyan veszélyt hozhat, kimondatott, hogy a hidnak a régen heverő terv szerint mielőbb el kell készülnie, mely intézkedést hasonlóképen csak helyeselnünk lehet. Csak egy baj van itt és amott, míg t. i. 5–6 év előtt a nagyköz megnyitása és a Bodorhid újra építése a lehető legjutányosabban lettek volna eszközölhetők, most az összeszűrt arányokban növekedő drágasági viszonyok közt, midőn a munkabér és építőanyagok ára városunkban és vidéken messé magasságra fokozódott, a tervbe vett két üdvös és már-már halaszthatatlan munka az elavult költségvetések két-háromszorosába fog kerülni a városnak. Hiában, mi még nem tanultuk meg, hogy „az idő pénz”!

E két örvendetes életjelen kívül sok egyéb van aztán, mit nem látunk, vagy másként látni ohajtanánk, ilyenek: jó és rendszeres járdák készítése, az utcák kövezetének — bár apránként — a mostani idők kívánalmához képesti átalakítása, a nyílt és bűzhödő utca csatornáknak földtőlteké való átváltoztatása, világításunk javítása, pisilógó mecseink szaporítása, közhelyek, sétányok csészerű ápolása, tisztán tartása, s végül, hogy lajstromomnak egész hosszú sorozatába bele ne bocsátkozzam: magánosok élénkebb, nagyobb mérvű építkezési kedve, legalább a főter szembetűnőbb pontjain, hogy lassanként eltűredezni lássuk már ama kis falusi ronda viskókat, tűzveszélyes fabódékat, melyek piaozunk szép perspektíváját oly kellemetlenül zavarják. A vasut — bár kissé megkéské — városunk kapuin döngtet, ébredjünk, nehogy mások, tán idegenek által tulajdonnyaltatva, övék legyen a dicsőség, de a haszon is.

KÜLFÖLD.

Kolozsvár, május 4.

(s.) Párisban és Páris előtt az ügyek még mind nem jutottak el a válságpontra. Minden nap újabb és újabb harc és pusztítás hírt hozza, melyek gyakran a legellentétebbek s így alig engednek tiszta képet szerezni a helyzetről.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Magyarország őstörténetéből.

Hóke* Lajostól.

(Folytatás.)

II.

Magyarország népessége a X—XV. században.

Európa egyéb országai s nemzetei, a népköltözési mozgalmak lecsillapodása s a nemzetiségek megalakulása után, mint szerves testek, az egyház karjain örmagokból fejlődtek s hatoltak kifelé; a magyar nemzettest ellenben első megszállása óta, saját szelleme által éltetve bár, koronként számos rokon és idegen népelemmel gyarapodott. Mert valamint idő számlálásunk első kilenc századában, Európa egy tartományának sem volt annyi egymást üző hajtó ura, mint a közép-Duna mellékének: azon ezer év óta is, hogy a magyar itten, mint uralkodó nemzet, saját országot alapított: Európa egy országa s nemzete sem volt színhelye ennyi népi háborúknak; és mert a magyar, mint kezdetben nomád, marhatartó, majd földműves, a mellett harezos nép, míg egyfelől a családját és marhá-ját eltartó telken túl nem szaporodék: másfelől a gyakori háborúkban megrikkult sorait, idegenek befogadásával lón pótolni kénytelenek.) Míg a népköltözések korszakában, a

*) Magyarországon némely vidékein vannak földműves magyar falvak, melyek száz év óta nem szaporodnak, mert a családok egy fi s lány gyermekük, míg a székelyek a szaporodás miatt kiköltöznek kénytelenek. Az erdélyi két gyermekű szász családok száma a XVI. században a mostait még egyszer haladta; míg rajnai melléki rokonaiknál sok fin s több gyermekű családokat találhatunk. Csehországban a harmincz éves háború úgy kipusztította, mint Magyarországot a török; amott az erdélyinél kisebb terjedelemben a népesség öt milliót halad Magyarországon a sok pusztító, mindig benépesítésre vár.

A felkelők már a kétségbeesés eszközeit megragadták s valóban bámulatos, szebb ügyhez méltó szívósságot és erélyt tanúsítanak. Versaillesből érkezett hírek megerősítik, hogy a felkelők légbe akarják röpíteni a déli erődöket s helyettük földsáncokat építeni. Kérdés azonban, hogy lesz-e erre idejük; mert, habár a kormánycsapatok támadásait nem is követte még eddig határozott siker, mégis ha egyéb nem, de az éhség végre is megadásra fogja őket kényszeríteni. Az élelmi szer már is fogyatékban van s a versaillesi kormány intézkedései folytán már ugy szólna majd semmi élelem sem megy a francia fővárosba.

Tegnapelőtti táviratunkból tudjuk már, hogy a commune tagjai feltörték az állampénztárt s abból négy millió járadék-jegyet vittek el. Egy belga lap szerint míg a számkönyvnyal az illetők a városházára siettek, utközben egy millió frank értékű jegyet elvesztettek vagy elcsikasztottak. Vasárnap meg a francia banktól követeltek nyolcz millió francot, de a bank hivatalnokai megtagadták a fizetést.

Párisban a szabad közművesek élénk tevékenységet fejtenek ki a kiegyezkedés ügyében. Tegnapelőtt a tarsulat egy béketüntetőt rendezett az elyséi mezőkön. Több ezer egyen fehér és zöld zászlókkal vonult végig a Maillók-kapu irányában. Midőn a kapuhoz érkeztek, megszűnt a kölesönös tüzelés, azonban a kormánycsapatok részéről arról értesítették, hogy két küldöttnél több nem fogadtatik el. Ezzel két küldött választatott meg, kik még aznap este Versaillesba érkeztek. — Versaillesi félhivatalos lapok szerint alaptalan a hír, mintha legközelebb 300 katonára átszökött volna a felkelőkhöz. Az „Agence Havas” azt erősíti, hogy april első hete óta a kormánycsapatok részéről nem történtek szökések.

Dombrowski tbk. főhadiszállása tegnapelőtt La Muette-ban volt, Páris mellett. Problaszky ezredes főhadiszállása Gentillyben van.

Versaillesból sürgönyzik, hogy Thiers tegnap elfogadta a párisi szabadkőművesek két küldöttét. A francia kormányelnök felelete a következőben összefoglalva: „Ő, mint mindenki, ohajtja a polgárháború végét, azonban Franciaország nem kapitulálhat néhány felkelő előtt. Forduljanak a szabadkőművesek a communéhez, ha vissza akarják állítani a megzavart békét.”

A most már rombadőlt 3 elhagyott Issy-erődben véghez vitt rombolásról Párisból april 30-án este 6 óra körül a következő távirati tudósítás fekszik előttünk:

„Issy-erődben a kaszamaták lerombolva s a lőrészek összeomlottak, 60 ágyú közül 30 haszonvéthetlen. Az egész őrség 30 közlegény s ugyanannyi tüzből áll. Az utóbbiak vonakodnak Mégy parancsnokot elismerni s kijelentik, hogy tovább nem tarthatják magukat; végre beszegeztek az ágyúk felét s oda hagyták az erődöt, mely eszerint jelenleg üresen áll. Cluseret új erőket szándékozik oda küldeni.”

Hogy mily borzasztó catastrophákra lehetünk elkészülve, legjobban kitűnik Delaclusenak vasárnap a commune hadügyi bizottságban tett azon jelentéséből, mely szerint Párisban a tözsde, a Madeline-templom, a tuilleries palota, a narancsliget s a Maillók-kapu alá van aknázva.

Thiers apr. 30-án délből kiadott körjegyzéke így szól: Az egyenközények építése a párisi erődök előtt folyvást tart. A kormányhoz érkezett sürgönyök szerint a felkelők Chatillonnál 20 tisztet és 30 közembert súlyos sebbel és 75 foglyot hagytak hátra, míg a mi veszteségünk 3 ember. Facon tk. sürgönye szerint 30-ról este ennek hadművelete sikerült; az issyi parkot, kőbányákat és temetőt a versaillesiak Deroja, Paturel és Berthe ezredek vezetésével hősiesen elfoglalták. Az új állomásokat megtartották, melyek az erőd bejáratához igen közel esnek.

frankok, góthok, angolszászok, normanok, longobardok stb. az általok meghódított népekkel egybeolvadtak, s új nemzetiséget új nyelvekkel alkottak: míg hajdan Mózes, a zsidóknak eredménytelenül megparancsolta, hogy az elfoglalt Jordán vidék ősnépét irtassák ki: a vandálok Afrikában Karthago vidékén ki is irtották; Árpád nemcsak a bentlált s önként hódolt népet hagyta meg a maga jogaiban s épségében, sőt nemcsak fölvetta a nép előkelőit a maga szövetségébe, hanem miként Róma alapítója: Romulus, egyes vitéz férfiaknak s tömeges jövevényeknek megnyitá az új hazát, azonfelül a néptelen tartományba külföldről sergestül huzozta a foglyokat: szóval, hogy sem ő sem utódai az ősnép fajok és jövevények sajátosságait elfojtani nem akarták, hanem: a maig fennmaradt külön nemzetiségek és népszokások. I. István király, ki a maga átalakító reformjait idegenek segítségével vitte ki, a vadoncz törzsbe a kereszténység nemes ágát oltotta be, a maga politikáját így indokolja: „a jövevények s idegenek haszna, hogy valamint különböző tartományokból jönnek: úgy különböző nyelveket és szokásokat, különböző tanulmányokat és fegyvereket hoznak magokkal, melyek mind együtt ékesítik a királyi udvart, visszanyomják a külföldiek — mondható vala — a belföldieknek is nagyralátását; mert az egy nyelvű s szokású nép gyenge és törekeny.” A jó király lehet, hogy mai nap más nézetben lenne: tény, hogy e politikát királyi utódai, minden alkalmat megragadva, követték; tény, hogy királyaink a gyér eredeti őslakosságon, s honfoglaló magyar fajta jövevény lakosokkal ovatosan benépesíteni és felfrisíteni, politikailag és természetileg szükségesnek látták.

Most lássuk az őst, a honfoglaló magyar és a jövevény népfajokat.

I. Vendek, tótok, oláhok, mint őslakok.

Árpád honfoglalásakor, három népfaj, mindegyik idegen őráságnak hódoló, vala az új Magyarországon legel-

A parkot a vasutal egy árok köti össze, mely a temetőből indul ki. Részünkről néhány halott s mintegy 20 sebesült volt a veszteség. A zavart tömegben hátráló felkelők számos sebesültet és halottat hagytak hátra és 100 foglyot is 8 ágyúval együtt.

Fontos a hír, hogy Bismarck herceg kijelentette a versaillesi kormánynak, mikép a Németországban még visszamaradt francia foglyokat mindaddig nem fogja kiszolgáltatni, míg a kölcsönös viszonyok végleg nem szabályoztatnak. Bismarck herceg azzal indokolja a német kormány ezen elhatározását, hogy most már elég haderő áll rendelkezésre a francia kormánynak a párisi felkelés leverésére. — Az események egyébiránt azt mutatják, hogy a versaillesi kormány a rendelkezés alatt álló nagy haderő dacára sem bír boldogulni a párisi felkelőkkel.

Május elsején történtek meg egész Franciaországban a községi választások azon új községi törvény értelmében, melyet a nemzetgyűlés közelebb hozott. Picard belügyminister ez alkalomból egy köriratot bocsátott ki a megyei főnökökhöz, mely egészen kikel a commune tendenciái ellen.

Az algériai lapok leverő híreket hoznak az ottani lázadásra vonatkozólag.

Az arabok mindenütt fegyvert ragadtak és a felkelés vezére Haddad seikh mindent elkövet, hogy az egész központi Kabylia bevonja a lázadás körébe. Ügynökei egész a tunisi határig járnak be az országot.

Saussier tábornoknak közelebb néhány szerencsés örszeitközése volt a felkelőkkel, azonban visszatérés közben több ízben keményen megtámadott és jelentékeny veszteségeket szenvedett. Erősbítésre égető szükség van.

Angol lapok hírei szerint Chislehurstban bizonyosnak tartják, hogy Mac-Mahon tábornagy Napoleon kezére dolgozik.

Angliában kabinet-válság áll küszöbön. Az „Observer” szerint a tory párt mindent elkövet, hogy lemondásra bírja a Gladstone-miniszteriumot.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Posten, május 4. 10 ó. 30 p. d. e.

Írkezett: május 4. 10 ó. 45 p. d. e.

A horvát országgyűlés összehívása, a határvidéki kérdés megoldása végett, július 3-dikára halasztatott.

Tegnapelőtt a csata Issynél borzasztóan folyt; a versaillesi ütegek roppant károkat tettek folytonos tüzelésükkel; a felkelők visszanyomattak; Dombrowsky Párisból sok segédsereg küld a harcsterre; Battignoles, Montmartre városrészekre sűrű gránát-zápor hullt.

A lázadók állítása szerint a versaillesiak végre visszanyomattak.

Issy erőd parancsnokától capitulatiót kívántak, de ő a parlamentair főbelövetésével fenyegetőzött; az erőd szükség esetén, légbőlrepítették. Párisban óriás torlasz- és földmunkálatok folynak, a végelkeseredés harcára.

NAPI HIREK.

— A főrendiház máj. 2-iki ülésében folytatta és bevégezte a községi törvény tárgyalását, néhány kisebb jelentőségű módosítást téve a képviselőház szövegezésén.

terjedtebb: Pannoniában: a vend; a nyugotészaki Kárpátok közt: a tót; a keletiek közt: az oláh. Pannoniában, a Nagy Károly császár s az avarok, majd a frankok és morvák közti népi háborúkban a lakosság annyira meggyérült, hogy a magyarok a tartomány benépesítése s művelésére külföldről rabszolgákat hajtottak be; mindazáltal a fennmaradt sok szláv helynév, az egykori alapnép lakára emlékeztet. A tótok, a Morva folyótól a Hernádig: a cseh-morva néppel rokonok; az ondova-tapolc völgyi szóták magát Zalán bolgárjaitól származtatja; az is valószínű, hogy valamint a Beszkéden túl, a Neszter völgyein laknak, a Beszkéden innen, a Bodrog völgyein már Árpád korában is voltak, nemcsak utóbb költöztek be rathenek.

A keleti Kárpátok oláhjai, és pedig a) a kozár Mén-Marót bihari, számos-marosközti birtokát, szabad szerződés, illetőleg örökség útján, mint Marót leánya Zoltán fejedelmének nászhozományára, kerültek előbbi állapotuk megtartásával magyar uraság alá; b) az erdélyi Gyalu féloláhság, fejedelme legyőzete után hódolt Tuhutumnak; s még a XIII. század végén is, mint szabad nép tanácskoztott székely-szász néptanaival III. Endre király elnöklése alatt. c) A temesi oláhok, a bolgár Glád alatt, elismerik Árpád fenhatóságát, s habár Ohtumot, Glád unokáját, I. István király megfosztá a fejedelemségtől, ez a nép állapotán nem változtatott. Mindez őst népeket ugy a magyarság s a beköltözött vendégek nagyobb részét, a tulhatalmas oligarchia, a XIV s XV. században a külföldről tanult amaz elvnel fogva: nulle terre sans seigneur, minden darab földnek legyen ura, kik szabadságukat az erőszak ellen megvédeni nem bírták, szolgaságába vetette.

(Folytatása követ.)

Ennek bevégezte után elfogadta szó nélkül az eperjes-tar-nowi vasut Magyarországra eső részének bezikkelyezését, nem különben a Dalmátia határain átvitt tűzifa vámmentességéről szóló törvényt.

— Füzesséry ügyvéd az Ellenőrben közli Kossuth Lajos azon levelét, melyben az Orbán-Bíró féle bír leírását neki megküldött Füzessérynek válaszul, visszautasítván ennek azon kérését, hogy nyilatkozzék Bíró M. ártatlansága mellett, hogy így az esküdtszék, az új tárgyaláson, ítélje el Orbánt. Ő, mondja Kossuth, nem felyűlvizsgálja az esküdtszék ítéletének s bár a hiányos adatokból Bírónak sem bűnösségéről, sem ártatlanságáról meggyőződni képes nem vala, mégis, miután az esküdtszék feladata nem az, hogy Bíró, hanem hogy Orbán fölött, mint historikus fölött, ítéljen, a „rágalom“ angol meghatározásából indulva ki, hibáztatja Bíró, hogy esküdtszék elé vitte az ügyet, noha Orbánt sem nevezheti elég objectív és pragmatikus historikusnak. Kossuth szerint az esküdtszék bármint ítéljen: Bírónak hasznára ez nem válik, ellenben, ha az erdélyrészi tekintélyes férfiakból álló választott bíróságnak ítélne: ez ítélet esetleg rehabilitálhatná Bíró Mihályt a lehető legdrágább kinsben a hazafiúi becsületben, mit Kossuth, mint ember s mint magyar szívéből ohajtana.

— Kolozsvár színház-látogató közönsége a lehető legkellemesebb meglepetésben részesült tegnap este, a „Lowoodi árva“ előadásán. Boér Emma k. a. mutatta be magát ez este a czimszerepben, s azok, kik a művésznőt most három éve látták e színpadon, nem győzik eléggé magasztalni bámulatos haladását. Mi részünkről addig is, míg több fellepte után tüzetesebben hozzá szólhatnánk B. E. játékaéhoz, képességéhez, egyszeri látásra is föltétlen és igen nagy nyereségnek tartanók, ha a fiatal művésznő állandólag meg lenne nyérhető színházunkhoz, miután ez egy szerepben is oly készségbevonhatlan jelelt adta szép képzettségének, hogy csak örömmel nézünk további vendég szereplésének s majdani szerződésének elébe. Kovács Gyula — Rochester lord — megbocsát, hogy terünk szűk volta miatt, csak két szóban emléksünk meg róla s e két szó: művésziileg játszott.

— Egy hídelvei szegényebb sorsu asszonyon a közlelbi hetivásár alkalmával örültségi rohamok jelentkeztek. A szerencsétlen azonnal orvosi gondozás alá került.

— Rafay Károly, Udvarhelyszékhez tartozó ujszékel lakos, a hivatalos lap értesítése szerint egy néptanítói segélyegylet javára 200 forintot ajánlott.

— A marosvásárhelyi 27-dik honvéd-zászlóalj május 7-én tartandó zászló-szentelési ünnepélyének és a megelőző napon, május 6-án a zászló-anya fogadtatásának előtervezete im ez: A zászló-szentelést megelőző napon, május 6-án. 1. Délelőtti középületekre és magános házakra a nemzeti zászló feltűzetik. 2. Délután 4 óra a szentgyörgy-utcán, Deák Ferencz téren, sáros-utcán és szent-miklós-utcán, a czéhek zászlóikkal, rom. katolikus és ev. ref. iskolák ifjúsága, egyházi fiú és leány, valamint a magán-növeldék diszruhában sorfalat képezve foglalják el kijelölt helyeiket, a zászlóanya ünnepélyes bevonulását beavárndók. 3. Nemes Marosszékek határán a székek diszkuldtósége a beérkező zászlóanyát üdvözlő s kíséretéhez csatlakozik. 4. Maros-Vásárhely város határán városi diszlovárokkal várja a zászlóanyát a városi diszkuldtóság, üdvözlő és kíséretéhez csatlakozik. — 5. Szállására (gr. Teleki könyvtár épület) beérkezett zászlóanyának katonai polgári testületek teszik tisztelgő látogatásukat. 6. Este 8 órakor a sétatér felső végénél a fáklyák vitelére kijelölt honvédek meggyújtott szövetnékekkel várják be a díszmenet egybegyűlését és fél 9 órakor a díszmenet kezdetét veszi. 7. A zászlóanya szállása előtt egy zenedarabot eljátszik a zenekar, egy mást élénkel a dalárda, mire üdvözlő szónoklat tartatik, és azután egy zenedarab eljátszása után a díszmenet a sétatér felső végéhez visszavonul s ottan a fáklyák halomba rakatnak. 8. Május 6-án este a város ünnepélyesen kivilágítatik. A zászló-szentelés napján, május 7-én. 9. Reggeli 6 órakor a katonai zenekar bejárja a város főbb utcáit s egyszersmind minden egyházban egy negyed óráig a harangok meghuzatnak. 10. Testületek, iskolák, növeldék és czéhek lobogóik előlvitele mellett a Deák-Ferencz téren számukra kijelölt helyeket elfoglalják s ez alatt a városi zenekar a piaci kut állványán játszik, miglen zászlóanya és koszos leányok kíséretükkel az imasátorhoz megérkezve, a felszentelési ünnepély kezdetét veszi a megszabott sorrendben és ünnepélylyel. Ünnepély befejezte után a „Pest szállodában“ a zászlóanya által a rendezett ebéd délután fél 3 órakor veszi kezdetét s ez alatt a szállodával szemben felállított zenekar játszik. Este 9 órakor az „Apolló“-teremben táncestély tartatik; belépti-jegy ára 2 frt, — felülvezetések elfogadtatnak; a tiszta jövedelem a honvéd zenekar alapjának gyarapítására fordittatik.

— Gucker József, honvéd-puskaműves meggyilkoltatásáról, melyről korábban megemlékeztünk volt, hiteles adatok nyomán a következő részleteket közöljük: A meggyilkolt 37 évig szolgált a császári fegyver-gyárakban, tapasztalatait a honvédség számára akarta érvényesíteni. Ápril 18-ki éjjelen saját szobájában, székével felülve, véreben találtatott; asztalán cizetárja feküdt, mellette egy ív tiszta papír és toll. Az eddigi nyomozás még nem vezetett ugyan eredményre, de közel fekszik a gyanu, hogy a gyilkos valamely álbarátja volt, ki adása volt és ily úton akart adósságától megmenekülni. Mindenesetre sajátos, hogy oly csekélyké városban, milyen Szász-Régen, nem tudnak a tettes nyomába jutni, holott a gyilkosság a városház tőszomszédjában hajtatott végre. A szerencsétlen temetése — mint nekünk írják — közérsvét mellett igen fényesen folyt le.

— A károlyi fehérvári pénzverde legközelebb már megszűnik és a kőrmöczivel egygyé olvasztatik, az átköltözés még a nyáron meg fog történni s az újjászervezendő kőrmöczzi pénzverde előre, hir szerint, az eddigi károlyi-fehérvári igazgatót fog kineveztetni. A károlyi-fehérvári pénzverde helyiségeit a kolozsvári bányaaigazgatóság fogja elfoglalni.

— A Paget-féle szőlőekkel az őszön Nagyváradon is fog kísérlet rendeztetni, mint azt a bihari gazdasági egyesület igazgató-választmánya elhatározta volt; most a tavaszon azért nem tartatott itt meg a kísérlet, mert a megrendelt ekék későre készültek el. A f. hó 12-kén B. Diószeghen tartandó kísérlet megtekintését addig is ajánljuk a nagyváradi szőlőtulajdonosok figyelmébe.

— Az akadémiai rendes tagok candidatiójához mi is hozzá szözlöttünk, a pesti lapok birei nyomán. A többek közt hibául tettük ki, hogy Salamon Ferencz neve hiányzik a jelöltek közül. Most, magán-uton, arról értesitenek bennünket Pestről, hogy a forrás, melyből e tárgyra nézve merítettünk, sem nem teljes, sem nem biztos. A hírképen fölmerült jelölt-nevek sem nem az akademiáé, sem az osztályoké, emezek még nem tévén meg ajánlásukat, amaz még nem választván, hanem csak is egyeseké s hogy ezek kiket ajánlanak, az mindenkinek egyéni jogához tartozik. A hibáztatás tehát az akademiát nem érheti; különben arról is értesülünk, hogy egyesek részéről Salamon Ferencz is föl van rendes tagul ajánlva. Ezt elégtétellel vesszük tudósításul, mert felszólalásunk éle épen ezen vélt mulasztás ellen volt fordítva.

— Papp Miklóshoz, a „M. P.“ szerkesztőjéhez, mint halljuk, több erdélyrészi román község tisztelgő küldöttségét szándékszik indítani azon magatartásáért, melyet lapjában a Tófalvi-ügy alkalmával kifejtett. A Federatiunea e kitűnő államférfiut már is a „népszabadság“ buzgó védőjének nevezi, ki az elnyomottakat mindig hő pártfogásával támogatta. Az elismerés a legszebb babér, melylyel a közpálya harczói a küzdelemben nyert sebeiket befödhetik.

— Circus en miniature. Kedden és szerdán mutatata be Liphardt circusában négylábu művészeit, elég díszes közönség előtt. Láttunk ugyan már nagyobb számú négylábut egyesítve ilyen circusokban, vagy mint a nép mondja, majom-komédiában, de a mi az idomítás illeti, nagyobb szerű mutatványokat alig. Különösen kiemelendő Neptun New-Fundlandi kutya. E szép állat oly mutatvánnyal lepett meg, mely az idomítás ne továbbja. Továbbá láttunk 6 idomított lovat, közöttük egy kitűnő telivér skót ponyt, mely mint iskolás ló valóban bámulatos. Ajánljuk a kis és nagy közönségnek, hogy el ne mulassza e circust a városi redoute termében legalább egyszer megtekinteni.

— Bécsúj helyi táviratok jelentése szerint a Zriny-Frangepán emlékünnepélyre Magyarországból is számos résztvevő gyűlt föl, mind magyar, mind horvát részről. Volt ünnepélyi szónoklat s hazafias dalok énekése. A martyroknak a levéltárban elhelyezett képét és az emlékkövet a magyarok és horvátok megkoszorúzták.

— Körösy Sándor, Nagyvárad főbírája mult hó 30-án meghalt. E kitűnő férfi, ki ritka becsületessége és fáradhatlan tevékenysége által köztisztellett vívott ki magának, az egész várost szomorúságba ejtette hirtelen halála által.

— A „Waring testvérek“, írja a „Napló“, Pesten feloszlatk iróidákat, s mint hírlk, Konstantinápolyba tették át működésük színhelyét. Egy bécsi lap azt is akirja tudni, hogy Waringék mögött b. Hirsch állt, sőt annak csak „Strohmann“-jai voltak. Bármint történt a dolog, a velük való megismerkedés szerencséje a magyar kormánynak elég pénzébe került.

— A romániai vasuti kötvények ügyében május 5-én fog választott bíróság ítélni a fölött: ki köteles a szelvényt beváltani, a románai kormány-e, vagy a Strousberg-féle consortium. Ennél azonban nagyobb botrány is van készülőben. A Strousberg-féle consortiumnak t. i. annak idején 50 milliót kellett deponálni s most híre jár, hogy e nagy összeg eltűnt, sehol sem található. A bukaresti kormány tehát megbizta berlini ügynökét, hogy a polgári kereseten kívül bünvádi pert is indítsa a vállalkozó consortium tagjai ellen, kik között nem kisebb nevek vannak, mint Ujest és Ratibor hercegek, Lehndorf gr, Jaques bankár, Ambron és maga Strousberg. Bukaresti levelezőinknek aligha igaza nem volt, midőn több ízben gyanusnak jelezte tudósításai-ban ama tekintélyes nevek szerepét ez affairben. E kötvények tárgyabankulónban a hitelezők a magyar kormány segítségét is igénybe fogják venni. A Mandl-czég Sopronyban e czélból fehért tesz közzé az összes hitelezőkhöz, felszólítván azokat, hogy csatlakozzanak hozzá s írják alá a gr. Andrássyhoz e czélból előterjesztendő kérvényt. A magyar kormány e kérdésben bizonyára annál készségebben fog közrejárulni, mert e tárgyban a külügyi hivatal ugy is interveniál.

— Egy új Petőfi-fordítás. Jókai Mórhoz közelébb egy Meltzl Hugó nevű erdélyi szász születésű német író egy kötet verset küldött, mely Petőfi legválogatottabb költeményeit s a „Fehők“ német fordítását tartalmazza. A fordító fölkerlte Jókai Mór, hogy bírálna meg a fordítást, ha méltó-e a kiadásra. Mjút halljuk, Jókai igen sikerültnek állítja a fordítást, mely a szavaknál többet is tudott visszaadni. Meltzl ír köteté végén nagy tanulmányt ír Petőfiről s költeményeiben nyilatkozó világnézetéről, mely nemcsak a külföldiek előtt lesz érdekes. A mű közelebből fog Lipcsében megjelenni.

— Egy jóslat szomorú beteljesülése. Páris megerősítésének kérdése az utóbbi háboru óta oly korszerűvé vált, hogy adaléku érdekesebb találjuk Noailles hg egy 1841-ben a francia páirkamrában tartott e tárgyú beszédének közlését, melyben, mintha látnoki szellemmel a mai helyzetet festené a hires páir. „Nagy szellemek zálaltsága, a társadalmi destructióra való hajlam; sok a történelmi példa, semmint mindentől ne aggódjunk, mindent lehetségesnek ne tartunk. Kötelességünk mindentől tartani és mindenre kiterjeszteni figyelmünket, mert oly dologról van szó, mely ha egyszer végrehajtatik, többé meg nem változtathatik. A pártok többféle módon kerithetik kézre a kormányt, szerencsés lázadás által, és kerithetik egyike azon bűnök által, melyeket megemlíteni itt nem akarok, és a melyek Franciaországot már kitevék annak, hogy fő nélkül maradt; eszközölhetik a külesemények sora a háboru mozgalmait folytatni, és eszközölhetik a kormány hallatlan lazultsága folytán. . . . Már most képzeljük el: miivé válhatnak a pártok kezeiben amaz új eszközök, melyekkel szervezhetik e rémuralmat s ellentállhatnak a külről alávetésükre törő

kormánynak. A körbástyák által urai a városnak, az erdők által a vidéknek, a rendelkezésükre álló fegyvereket s élelmi-szereket a felizgatott nép közé osztva, eme kétezer ágyut a város s a vidék ellen irányozva, e pártok daczolhatnak a künn toborzó hadsereggel, és terrorizálhatják a bellakosságot. A mit a legrosszabb fejedelem nem merne, az őrzőgő forradalom megeselekedné, vagy legalább is arra képesnek tartatnék, és talán inkább uralkodnék a rémités mint az elkövetett bűn által. Fontolják meg uraim: e törvény által mind a kényuralomnak, mind az anarchiának szolgáltathatnak fegyvert kezeibe.“ Mintha csak a mai Párisra gondolt volna!

— Tűzkronika. Az elmúlt napokban előfordult égések nagyszerűségükért is említést érdemelnek. Szalonakon 86 gazda s az udvarház égett porrá. Verőczen, hol 400 ház égett el, a kár 1/2 millióra van becsülve, mi-nek alig fele volt biztosítva; Almakeréken 36 gazda égett le: a gróf Haller udvarban több mint 12,000 frt. kár esett; az épületek a Viktoriánál voltak biztosítva, mely a bennök történt kárt már ki is fizette; megemlítendő még a Trient mellett fekvő Sesana teljesen porrá égése hol az egy dombon fekvő templomon kívül egyetlen egy épület sem maradt meg. Aprobé égések voltak Papolezon, Cs.-Kereszturon, Muzsnán, Feleken, Gergelyfán, Radelben stb.

— Omer basa, kinek halálát közelebből jelentettük magyar születésű volt, született Ogulin határvárosában, 1806. i. november 24-én, hol atyja Latás László a kerület hadnagya volt. A fia katonai intézetben neveltetett és már mint hadapród a mérnöki osztályban alkalmaztatott. Atyja a pénztárból 100 frtot elkártyáztván, állásától megfosztatott, mely körülmény a fiut arra ösztönözte, hogy hazáját elhagyja s Törökországba szökjék. Előbb könyvvezető később nevelő volt míg szerencsésen Konstantinápolyba érkezett, hol a hadügyminiszterumban írónak lett. Nemsokára Abdul Medzsíd herczeg tanítójává lön (miután e közben a török vállásra tért át és Omer effendi nevet vett fel.) 1835-ben a török hadseregbe lépett kapitányi ranggal; a hadügyminiszterumban nem nélkülözheték, azért folyton emelkedett rangjában, ugy hogy 1839-ben már ezredes volt. Ekkor ment Siriába Ibrahim basa ellen, kit tulnyomó hadereje daczára mesés sikerrel legyőzött. Ezen időtől fogva rangja s hira folyvást emelkedett. 1842-ben libanoni parancsnoknak Omer nevezte ki a porta. Itt azonban nem soká maradt; a sultán 1843-ban egy hadosztály vezényletével bizta meg őt, mely csatlakozván a Redsid basa vezérsege alatt állott hadsereghez, Dsuleka lázadó ellen Albániába vonult, itt is maga Omer fogta el a pártütőt több részesével együtt, de büszke modora és nagyravágása sok ellenséget szerzett neki az udvar körében minek folytán a cselszövők a szultán kegyében őt megrövidíteni törekedtek, háta mögött lázadási szándékkal gyanusítván. Ennek folytán Omer beadta lemondását, a mit a szultán ugyan el is fogadott, de már 8 hó mulva kérve kérte átvenni a vezényletet a fellázadt kurdok ellen, kiknek fejedelmét Beddzhan Beit Omer az 1847-ik év nyarán több vezéreivel együtt elfogta. Ezért a szultán Aleppo kormányzójának nevezte ki, hol az évrnek még hátralevő részét töltötte csak, mert midőn 1848-ban kiűtöttek a zavarok a dunai tartományokban és mint katonai parancsnok 1859 végéig maradt. Bukurestben erőlyesen nyomta el a lázadást. A nyáron elnyomta a bosnyák nemesek lázadását, ősszel megbékítette Herczegowinát. 1851-ben új lázadást folytott el Bosnyákországban. A régi törökök által elnyomott keresztények szabadon lélekeztek fel, midőn egyszerre a rajáhtól a fegyverek letételét követelték. 1852-ben Omer Konstantinápolyba hitták és átadták neki a főparancsnokságot azon hadsereg felett, mely Montenegro ellen volt vonulandó. Csakhamar azonban átvette a fővezényletet azon hadsereg felett, mely az orosz-török viszály fejlődésének tartama alatt a Duna jobb partjára lett küldve és az 1853-ki november hó elején megnyitotta Omer a harczt, átlépte a Dunát az ellenség szemeláttára Rustuk és Silistria, később pedig Widdin mellett. Majd 30,000 török élén a Krim felé vonult, itt több csatában vett részt az oroszok ellen, aztán még egyszer Sebastopol előtt harczt és 1855-ben egy török hadosztály élén Batumban kikötött, hogy itt a tiflisiek ellen megvédjé a karsi erdőt. Később ismét bagdadi parancsnok lett, de cselszövénnyek folytán ismét kiesett a szultán kegyeiből, míg az 1867-ki görög lázadás közreműködését nélkülözhetlenné tette. Krétát legyőzván, a magányba vonult és f. évi ápril 18-án Konstantinápolyban átköltözött a hősök égi csarnokába.

— A bethleni takarékpénztár üzletforgalma 1871 ápril hóban. Bevétel: Betétek 36 tétel után 3057 frt 25 kr, visszafizetett váltók 7910 frt, befizetett kamatok 191 frt 55 kr, különféle díjak 57 frt 70 kr, betéti könyvdíjak 2 frt 80 kr, államdíj 50 kr, letétemény díja 90 kr, a kolozsvári takarékpénztárnál visleszámitolt váltók után 3650 frt, eladott aranyokból 273 frt 79 kr. Pénztári maradvány márczius 31-én 1479 frt 24 kr, összeg: 16623 frt 73 kr. Kiadás: Visszafizetett betétek 14 tétel után 1322 frt 70 kr, leszámitolt váltók után 8350 frt, előleg 400 frt, kezelési költség 60 frt 30 kr, tiszti fizetés 39 frt, államdíj 55 kr, kamat a kolozsvári takarékpénztárnál visleszámitolt váltók után 66 frt 38 kr, eladott aranyokból 97 frt 75 kr, visszafizetett visleszámitolt váltók a kolozsvári takarékpénztárnál 2900 frt. Pénztári maradvány ápril 30-án 3387 frt 05 kr. Összeg: 16623 frt 73 kr, Bethlen, ápril 30-án 1871-ben B. Bánffy Dezső s. k. igazgató, Püspöki Antal s. k. pénztárnok, Csűrös József s. k. könyvvezető.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Máj. 3-án 5%. Metalliques 100 frt 59.10. Kamat —. —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 68.75. 1860. Kölcsön 97.50. Bankrészvény 746. Hitelintézeti részvény 200. frt. 281.70. London 10 ft. st. 100 frt. 23 1/4 kr. 124.95. Ezüst 122.50. Cs. kir. arany 5.89. Napoleondor 9.91 1/10.

Urbéri kötvények: Magyarországi 79.90. Temesi 77.75 Erdélyi. 74.75 Horváthországi 83.50.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

HIVATALOS.

Hirdetmény.

(166) Marosvásárhely szabad kir. város közönsége az 1871-ik évi május 31-én d. e. 10 órakor a városi tisztii háznál terjedő nyilvános árverezés útján haszonbérbe adja az 1872-ik év kezdetétől fogva az 1877-ik év végéig terjedő 6 évre a város bel- és külterületén a községet illető kizáró sör termelési jogot, s kívülről behozandó sör után a. a. akónként 1 forint fizetési kötelet fogyasztási házi adó beszedése jogát. (Mind a benn termelt, mind a díj mellett behozott sörnek árulása szabad lévén.)

Miről az árverezni kívánók azon figyelemztetéssel értesítettek, hogy a kikiáltási ár 6000 forint, a bántpénz 600 forint, mely utóbbi a városi tanácsoshoz beadandó írásbeli ajánlatokhoz is csatolandó, melyek csak az árverezés megkezdéséig fogadhatók el; egyébb feltételek pedig a tanács irodában előlegesen is megtekinthetők.

Marosvásárhely, 1871, április 15-én.

A városi tanács.

340. t. 194. 1871

(154)

3-3

Pályázat.

A kolozsmonostori római katolikus alapítványi uradalomnál megürült erdőszi állomás, melyhez évi 400 frt. rendes fizetés, 120 frt. lótar-tási díj, 12 rövid öl tűzifa és szabad szállás, van kötve, s szaktudományosan képzett egyénnek lévén betöltendő; pályázni szándékozóknak ezennel felhivatnak, miszerint a Kolozsvártt székely erdélyi r. kath. bizottmányhoz intézett, az erdőszi tudományokból kiállított vizsgáról, korukról, egészségi állapotukról, erkölcsi magaviseletükről, és eddigi alkalmazásukról szóló bizonyítványaikkal felszerelt folyamodványukat — ha közhivataloknál szolgálnak; annak útján — másképp közvetlen, folyó évi júniushó 15-ik napjáig juttassák a nevezett rom-kath. bizottmányhoz, az ezen nem nyugdíjképes állomásra kinevezendő kötelező lévén, rendes fizetésével egyenlő biztosítékot az uradalomnak adni.

Kelt az erdélyi r. kath. idgl. bizottmánynak Kolozsvártt 1871 április 21-én tartott ülésében.

Gr. Péchy.

(155)

(3-3)

Árlejtési hirdetmény.

A főméltóságú m. kir. közmunka- és közlekedési miniszteriumnak 1871. márcz. 21-én 14-902 — 1870 sz. alatt kelt magas engedélyezési rendelete folytán a héjas-falva csikszeredai utvonali II. k. szakaszán, u. m. Timafalva felső végétől a décsfalvi fedelestől nyúló útrészen többféle építkezések lévén, azok közül jelenleg 6 kö-átesz 1 kis fafelzetű hidra, 552 kerékvetőre, 256 f. öl korlátfára és egy 1 öl hosszú kis já-szolgátra, f. évi május 15-én délelőtti 10 órakor, n. Udvarhelyszék közházának nagytermében nyilvános árlejtés fog tartatni, mire is a vállalkozni kívánók ezennel meghivatnak.

A 6 áteresze és a kis hidra van engedélyezve anyag- és mester-műbérre	2049 frt 94 kr.
Az 552 kerékvetőre engedélyezve anyag- és mester-műbérre	743 frt 95 kr.
A 256 korlátfára	461 frt 99 kr.
Az 1 öl hosszú 3' magas kis jászolgátra engedélyezve anyag- és mester-műbérre	8 frt 3 kr.

Összesen: . . . 3263 frt 88 kr.

osztr. értékben.

Azonkívül pedig az udvarhelyszéki közelebb eső közmunkaerőből fog vállalkozó nak adni a fenn megnevezett munkákra segítségül 645 kézi és 207 ígás napszám

Az ezen építkezésekre vonatkozó tervek — egységi és összesített árjegyzékek — mint szintén az árlejtési részletes és általános feltételek is, — az árlejtés idejének be-következtig megtekinthetők lesznek a sz. udvarhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájá-ban, a bethlenutczában Kovács Domokos házában a szokott hivatalos órákon, u. m. délelőtti 9-től 12-ig és délután 3-tól 6-ig.

A vállalkozni kívánók kötelesek az árlejtés megkezdése előtt a kikiáltási összeg-nek 5% százalékát n. 3263 frt 88 krból, 163 forintot bántpénzzel letenni, melyet a vállalkozó az árlejtés végén 7% százalékra tartozik biztosítékpénzzel kiegészíteni; a többi pedig bántpénzét visszakapja.

A szóbeli árlejtés megkezdéséig elfogadhatnak írásbeli ajánlatok is, ha azok szá-bálszerűleg szerkesztve s bántpénzzel fedezve küldetnek be.

Székely-Udvarhelytt, 1871, április 20-án.

DANIEL GÁBOR, főkirálybíró.

NEM HIVATALOS.

A REDOUTE
termében

(161) ma a (2-2)
CIRCUS en miniature
(ponik, majmok, kutyák, 1 kecske és 1 dámvadból álló.)
Nagy és fényes előadása.
Kezdeté este 8 órakor.
LIPHARD FERENCZ.

163

2-3

Kiskapuson a birodalmi út
közében több száz rövid és
hosszu öl legjobb minőségű

tűzifa

eladó. Értekezhetni felőle
Gyaluban
PAP MIKLÓSnál.

(167)

(1-3)

A gyermekek virulása a szülők
legnagyobb öröme.

HOFF JÁNOS udvari szállító ur központi raktárának Bécsben,
11 Kärntnerring 11.

Lichtenwerden Engelsberg mellett 1871. febr. 20. Kérem önt postafordultával 3 skatulya maláta-csokoládéport fél éves gyenge gyermekem számára küldeni. Ugyanent öt hetes gyer-mek csilapításánál használtam, és az eredmény oly kitűnő, hogy e csokoládéport továbbra is nélkülözhetlen gyarant használnom.

Neunkirchen, 1870. sept. 17-én. Minthogy leányom mellbaja maláta-készítmé-nyei használata következtében csillapult, kérek postafordultával 6 palack maláta-kivonat-egészségsört, 1 font maláta-csokoládét és 1 carton mell-maláta-bonbonokat küldeni.

Tarnow, 1871. március 3. Kérek egy láda maláta-kivonat egészségsört és egy rész let mell-maláta-bonbont gyors szállítá-nyal küldeni. Megjegyzem, hogy a maláta-kivonat jó hatású stb.

Zmigrod, 1871. január 27-én. Kérek öt skatulyát az ön kitűnő maláta-csokoládé-porából, melylyel gyermekemet hosszabb idő óta táplálom.

Komarowka, május 6-án. Kérek fordulópostával maláta-csokoládéport küldeni, mint-hogy ezen készítmény köhburthban szenvedő gyermekemnek igen jót tesz; kérek mell-maláta-bonbonokat is mellékelni.

Valódi HOFF-féle Maláta-készítmények egyedüli áruháza Kolozsvártt Karvázy Gyula, Febrvártt Csiki Kristóf, Segesvártt Teutsch J. B. Dézsén Kré-mer Samuel, Gyergyó-Szt.-Miklóson Lázár Antal özvegy és fia-nál.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

(168)

(1-8)

„VICTORIA”

bizt. társaság vezérügynöksége

Kolozsvártt

tisztelettel jelenti, hogy a folyó évre

a jégkár elleni biztosítást

már megkezdette s biztosításokat fogad el mindennemű termények, mint: takarmány-fűvek, törökbúza, kalászos gabonák, repec, kender, len, dohány és szőlő jég által elkárosítása ellen.

A tavalyi tömeges pártolás után felesleges a biztosító közönség figyelmét különö-sen a „VICTORIA”-ra irányozni, csak annyit jegyzünk meg, hogy a „VICTORIA” az, mely tavaly is

Erdélyben legtöbb jégkárt fizetett.

A „VICTORIA” azoknak is, kik tavaly jégkárt szenvedtek, 10%-ot elegeted díjuktól s a fizetése-be váltót is elfogad.

A „VICTORIA” mint országszerte tudva van, kárait a bejelentés után azonnal, teljesen és igazságosan rendezi és fizeti.

Közelebbi felvilágosítással a vidéki ügynökök is szolgálnak.
Kolozsvár, 1871 tavaszán.

A „Victoria” bizt. társaság vezérügynöksége
Kolozsvártt.

(164)

(1-12)

!! Nagy czipő-raktár !!

Alólírt tisztelettel ajánlom a n. érd. közönségnek dúsan berendezett

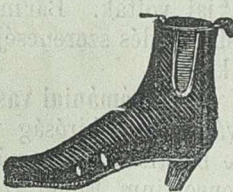
czipő-raktáromat,

melyben a legnagyobb választásban kaphatók, mindenféle formájú és nagyságú:

férfi-, női, és gyermek-lábbelik,

a legújabb-divatu- és a legtartósabb kiállításban, jutányos árért.

Vidéki megrendelések, mérték- vagy minta-czipő bekül-dése után, gyorsan és pontosan igazíttatnak.

A nálam vett lábbelik igazíttatását is elvállalom.

Guggenberger Pál

Kolozsvártt.

(58)

(13-22)

Duha Kristóf

fehértémű gyárában belközéputcza 457. sz., felyállaltatnak mindennemű fehértéműek megvarratatása; hol is egy ki-tűnő szakképzett bécsi szabászno van alkalmazva; és így a megrendelé-sek gyors és jutányos árban teljesíttetnek.

RAKTÁROMBAN dúsz választásban kaphatók: rumburgi-, hollandi-, creász-, bécsi házi vásznak, asztalnéműk, gaz-dasági ruhaszövetek, több ezer róf (schifon) angol vászon zsebkendő, férfi és női fehértémű legnagyobb választékban, kötő-, varró czérna. Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

A nagy érdemű t. közönség szíves pártfogásába ajánlja magát

DUHA KRISTÓF,

fehértémű gyáros.

42

15-*

JANKÓ VINCZE

gépgyárában

Kolozsvártt, külső tordautczában 306 sz. alatt.

készen kaphatók:

Vidats-féle vasekék.	Ára 17 és 18 frt.
Eketaligák	„ — 10 frt.
Vasfogu boronák	„ — 28 frt.
Szóró és tisztító rosták	„ — 65 frt.
Választó cylinder rosták	„ — 45 frt.
Répa-vágók	„ — 105 frt.
Szecekarágók	„ 55 és 95 frt.
Cséplogépek	„ 500 és 650 frt.
Borsajtók vassróffal	„ — 85 frt.

A gyárba beszállított gépek kijavítása gyorsan és pontosan teljesíttetik.